

Η προστασία του περιβάλλοντος στο Διοικητικό Πρωτοδικείο

Αγωγή αποζημίωσης

Άρθρα 105 και 106 ΕισΝΑΚ

«Για παράνομες πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων του δημοσίου για την άσκηση της δημόσιας εξουσίας που τους έχει ανατεθεί, το δημόσιο ενέχεται σε αποζημίωση ...» (105ΕισΝΑΚ)

«Οι διατάξεις των δύο προηγούμενων άρθρων εφαρμόζονται και για την ευθύνη των δήμων, των κοινοτήτων ή των άλλων ν.π.δ.δ. από πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων που βρίσκονται στην υπηρεσία τους (106ΕισΝΑΚ)

Ενδεικτική περιπτωσιολογία

- Όταν εκδίδεται παράνομη οικοδομική άδεια, σε όμορο του ενάγοντος ακίνητο, η οποία έχει ως αποτέλεσμα την υποβάθμισή του (παρεμπόδιση θέας, ευήλιου κλπ.)
- Όταν εκδίδεται παράνομη οικοδομική άδεια σε περιοχές Natura ή σε αρχαιολογικούς χώρους (προσφάτως κάτοικοι της περιοχής Μακρυγιάννη Αθηνών προσέφυγαν στο ΣτΕ ζητώντας την ακύρωση οικοδομικών αδειών οικοδομών που είχαν αναγερθεί με υψηλό συντελεστή δόμησης).
- Όταν εκδίδεται παράνομη άδεια εγκατάστασης βιομηχανικής, βιοτεχνικής, τουριστικής ή άλλης επαγγελματικής εγκατάστασης, για την οποία απαιτείται η σύνταξη Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων.
- Όταν η Διοίκηση και συγκεκριμένα οι κατά τόπον αρμόδιες Περιφέρειες δεν λαμβάνουν τα μέτρα για τη σφράγιση εγκαταστάσεων (π.χ. μονάδων εκτροφής ζώων) που ρυπαίνουν το περιβάλλον.
- Όταν η Διοίκηση (οι Περιφέρειες ή η Δήμοι) δεν λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα για την απορροή των ομβρίων υδάτων, με αποτέλεσμα την πρόκληση πλημμυρών ή κατολισθήσεων.
- Όταν η Διοίκηση δεν λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα για τον καθαρισμό και τη φύλαξη των δασών, με αποτέλεσμα την πρόκληση πυρκαγιών.
- Όταν η Διοίκηση δεν λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα για την αποτροπή εναπόθεσης αδρανών υλικών σε ρέματα ή όταν όργανά της προβαίνουν σε τέτοιες πράξεις .

Πρόστιμα αιγιαλού

«Στους παραβάτες της παραγράφου 2 του άρθρου 24 του ν.2344/1940 "περί αιγιαλού και παραλίας" (ΦΕΚ 154 Α'), όπως τροποποιήθηκε με την παράγραφο 3 του άρθρου 1 του α.ν. 263/1988, ανεξαρτήτως των συντρεχουσών ποινικών ευθυνών, επιβάλλεται από την οικεία Λιμενική Αρχή πρόστιμο ύψους τουλάχιστον πεντακοσίων χιλιάδων (500.000) δραχμών και μέχρι δέκα εκατομμύρια (1.000.000) δραχμές κατά τη διαδικασία του άρθρου 157 του ν.δ/τος 187/1973. ... Ο υπαίτιος αλλοιώσεως του αιγιαλού και της παραλίας, κατά τα ανωτέρω, υποχρεούται σε άμεση αποκατάσταση αυτών στην προτέρα κατάσταση. Αν ο υπόχρεος δεν συμμορφωθεί, η αποκατάσταση γίνεται με μέριμνα της αρμόδιας τεχνικής υπηρεσίας της περιφέρειας και η σχετική δαπάνη καταλογίζεται σε βάρος του (όπως το τελευταίο εδάφιο αντικαταστάθηκε με την παράγραφος 4 του άρθρου 27 του ν. 2831/2000, Α'140) ...»(άρθρο 3, παράγραφος 23, του ν. 2242/1994).

Ζητήματα που συνήθως ανακύπτουν

- Τι σημαίνει αλλοίωση κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων;
- Απαιτείται υπαιτιότητα για την τέλεση των επίμαχων παραβάσεων;
- Μπορεί να επιβληθεί πρόστιμο αιγιαλού σε βάρος νομικού προσώπου, ενόψει του ότι απαιτείται δόλος για την τέλεση της οικείας παράβασης;
- Είναι κρίσιμος ο χρόνος τέλεσης της παράβασης;
- Αποσβέννυται το δικαίωμα του Δημοσίου να επιβάλλει τα επίμαχα πρόστιμα;
- Τα διοικητικά δικαστήρια δεσμεύονται από τις αποφάσεις των ποινικών ως προς τα περιστατικά της τέλεσης των επίμαχων παραβάσεων;

Λοιπά περιβαλλοντικά πρόστιμα

Άρθρο 30 παρ. 1 του ν. 1650/1986

«Σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα που προκαλούν οποιαδήποτε ρύπανση ή άλλη υποβάθμιση του περιβάλλοντος ή παραβαίνουν τις διατάξεις του παρόντος ή των κατ' εξουσιοδότηση του εκδιδόμενων διαταγμάτων ή υπουργικών αποφάσεων ή αποφάσεων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης ή της Περιφέρειας, ανεξάρτητα από την αστική ή ποινική ευθύνη, επιβάλλεται ως διοικητική κύρωση πρόστιμο από πεντακόσια (500) μέχρι δύο εκατομμύρια (2.000.000) ευρώ».

Άρθρο 13 ν. 743/1977

Επιβάλλεται πρόστιμο έως 5 εκ. δρχ. σε πλοία και εγκαταστάσεις που απορρίπτουν λύματα στη θάλασσα χωρίς προηγούμενη άδεια.

Προϋποθέσεις

- ρύπανση.
- άλλη υποβάθμιση του περιβάλλοντος.
- παράβαση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας.

Για τη στοιχειοθέτηση της παράβασης και την επιβολή του προστίμου κατ' άρθρο 30 παρ. του Ν. 1650/1986 δεν απαιτείται η διαπίστωση κάθε φορά της ρύπανσης ή άλλης υποβάθμισης του περιβάλλοντος. Για παράδειγμα έχει κριθεί ότι αρκεί για την επιβολή του προστίμου η διαπίστωση της παράβασης των περιβαλλοντικών όρων (Π.Ο.) ή η έλλειψη εγκρίσεως τους (βλ. ΣτΕ 4450/2013, ΔΕφΑθηνών 315/2009, 335/2009, ΔΠρΠειραιά 1720/2014).

Αρμοδιότητα

- Ο Περιφερειάρχης είναι αρμόδιος για την έκδοση της πράξης επιβολής του προστίμου, εφόσον το ύψος αυτού κυμαίνεται από 500,00 έως 200.000,00 ευρώ.
- Ο Γενικός Γραμματέας Αποκεντρωμένης Διοίκησης είναι αρμόδιος, όταν το ύψος του προστίμου κυμαίνεται από 200.000 έως 500.000 ευρώ.
- Ο Υπουργός Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής είναι αρμόδιος, όταν το ύψος του προστίμου κυμαίνεται από 500.000 ευρώ έως 2.000.000 ευρώ. Επίσης, ο Υπουργός Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής είναι αρμόδιος στις περιπτώσεις που εκδίδεται απόφαση επιβολής προστίμου μετά από εισήγηση της Ειδικής Υπηρεσίας Επιθεωρητών Περιβάλλοντος, ανεξαρτήτως του ύψους του προστίμου.
- Οι Περιφερειακές Υπηρεσίες για ποσό μέχρι 29.000 ευρώ, όπου προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία.

Άλλες σχετικές με το περιβάλλον υποθέσεις

- Σφράγιση καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος, λόγω ηχορρύπανσης (σχετικό είναι το αρ. 57 του ν. 4249/2014),
- Επιβολή κυρώσεων (σφράγισης ή προστίμου), σε περίπτωση υπέρβασης της άδειας λειτουργίας καταστήματος, και ανάπτυξης τραπεζοκαθισμάτων σε χώρο κοινής χρήσης (τα σχετικά ζητήματα ρυθμίζονται στον ν. 4442/2016 και στην ΚΥΑ 16228/2017)
- Υποθέσεις που ανακύπτουν λόγω της παράνομη παραχώρησης της εκμετάλλευσης κοινοχρήστων χώρων (αλσών, παραλιών, κλπ.) σε ιδιώτες.

